

pri kmetijstvu trikrat več dobička prinesel. Če tedaj gospodinja prodá vsaki mesec dva mernika pepela, koliko naredí po tem takem škode pri gnoju?

2. 3 funtje pese redé in so vredni toliko, kakor 1 funt sená. Če je cent sená 1 gold. 50 kr. vreden, koliko je tedaj vredno 100 centov pese?

3. 35 funtov reži redí ravno toliko, kolikor 1 cent dobrega sená. Če tedaj gospodar potrebuje za živino na mesec 3 cente sená, ki je po 2 gold. 11 kr., rež pa je funt po 4 1/2 kr., ktera klaja mu je bolji kup, senó ali rež, in koliko pri tem eno leto prigospodari?

Se zapiše, kaj pomeni kak izrek ali pregovor. Postavim:

Bob v steno metati. Dlako cepiti. Rana ura zlata ura. Roka roko umiva. Vsaka ptica rada tje leti, kjer se izvalí. Za pridnega za vsakim germom petica.

„Bob v steno matati“ se pravi: brez vspeha delati, ali kaj delati, kar nič ne zdá. „Dlako cepiti“ se pravi: pri kaki reči preveč natančno ravnavti.

„Rana ura zlata ura“ se pravi: Zjutrajni čas je za delo naj bolj pripraven, — ali: zjutraj se naj ložeje dela. „Roka roko umiva“ se pravi: Kdor je z ljudmi dober, so tudi ljudje z njim dobri, — ali: Kdor drugim rad pomaga in streže, mu tudi drugi radi pomagajo in strežejo. „Vsaka ptica rada tje leti, kjer se izvalí“ se pravi: Vsak človek je naj rajši doma. „Za pridnega je za vsakim germom petica“ se pravi: Priden človek si povsod lahko kaj zasluži in pridobi.

Zapiši, kaj pomeni: Mojo pesem bodeš pel. Derva v gojzd nositi. Koga v kozji rog vgnati. Ni piškovega oreha vreden. Rakom žvižgati. Brez gnoja ni prosa. Brez potu ni medu. Po hudi tovaršiji rada glava boli. Rešenica oči kolje. Klaja dražja od konja. Hišni prag naj višja planina. Iz dobre šole prirastejo boljši časi. Mi nismo svoji, ampak božji. Seršeni, osé in bučele bodo vedno prepír imeli. Boljša je žlica soka v miru, ko polna miza jedi v prepíru. Bahač postane berač. Prava vera bodí luč, materni jezik ključ do prave omike.

Novice.

Učitelj, ki že 79 let služi. — Gospod Leopold Huber, prvi učitelj v Sulc-u na spodnj. Avstrijskem, je bil rojen v Heiligenstadt-u poleg Dunaja l. 1770.; njegov oče je bil vinogradnik. Leta 1787. je bil vmestjen za šolskega pomočnika v Hernals-u. Gotovo je že malo njegovih učencev živih. Ko je potem nekaj časa v Oberdöbling-u in Hinberg-u služil, je bil vmestjen konec l. 1791. za začasnega učitelja pri sv. Lorencu blizu Štajerskega; tam je bil le ene mesce, kajti že mesca marca 1792 je bil odbran nadučitelj v novo napravljeni šoli v Sulc-u. Tu je služil do l. 1858.; tačas je dobil začasnega učitelja. Ta gospod je že tedaj 79 let učitelj, in prvi učitelj v Sulc-u pa 73 let. — Zdrave jetra mora mož imeti, da učaka pri šolskem kruhu toliko starost!

Iz Celja beremo med drugim v „Tag. P.“ sledeče: Šole so se pri nas začele, toda letos imamo več učencev, kakor sicer po naših učilnicah. Na gimnaziji jih je 328 in v I. razredu 70. — V glavni šoli in spodnji realki je že več let toliko učencev, da kaže napraviti dvojne razrede; mladost naj bi pa razdelili po jezicih. — Ali je v Celji toliko različnih národnost?!

Iz pod Ljubelja na Gorenskem. — Vem, da že težko pričakuješ „dragi Klatež“ nabranih mervic iz moje bisage. Rad bi bil že

davno tvoji želji zadostil, pa, ker tebe samo čertice o našem šolstvu in o šolskem stanju sploh zanimivajo, jaz pa sem nabral veliko več drobtin, ki nimajo nobenega vpliva v našo šolsko kramo, moral sem tedaj molčati, pričakovaje, da bodeš ti, ki si se poprej ko jaz za ta posel ponudil, kaj novega na dan privlekel. Toda tudi od tvoje strani ga ni nobenega glasa, kakor, da te ne bi več med živimi bilo. Gotovo si jo potegnul na Tominsko, kjer je nama neki verli Tominec že davno južino pripravil. Ako sem pogodil, željim tebi „dober tek“ k gotovo dobro priležni malici; najinemu gostoljubnemu prijatelju pa reci, da ga serčno pozdravljam in pa: „mi dispiace molto, di non poter accettare le Sue grazie“. — Ako bode naš Tominec med južino svoj govor tako zasakal, da bode vprašal, kako je kaj naše šolstvo na Kranjskem, reci mu, da sem ti jaz ravnokar pisal in ti sporočil, da naše šolstvo se ne bode na bolje obrnilo, dokler ne bodo naši učitelji in pa duhovni gospodje, katerim mora šola enako učiteljem pri sercu biti, bolj pridno, kakor do sedaj, pedagogične časopise in druge enake spise prebirali, ter se pri šoli vse drugače, kakor dosihmal, ravnali. Zabavad se trudi naš verli „Tovars“, zabavad donša „Schulbote“ razne ministerjalne ukaze in spodbudovanja k tečnejemu podučevanju šolske mladine, ako jih nikdo ne bere, se nikdo po njih ne ravná, in ako se vsa navduševanja enacih spisov nekim gospodom le — bob v steno. Neverjetno sicer, pa vendar — gola resnica. — Prešlo šolsko leto tožil mi je neki učitelj, da ima kaj malo otrok v šoli. Starši jih nočejo v šolo pošiljati, kajti jih nikdo k temu ne priganja in ne sili. Zavernil ga sem na ministerski zaukaz, ki ga je prinesel še pod starim ministerstvom „Schulbote“, ktereга omenjeni učitelj skerbno prebira, in kateri zaukaz dobili so tudi okrajni predstojniki po Slovenskem. Ali on mi toži in pravi, da se ravná po zadanem zaukazu, in da je izpisal nemarne starše, ki neté pošiljati svojih otrok v šolo, ter jih izročil g. župniku prosé, naj bi mu pomagali pri ovem gotovo težavnem poslu. G. župnik mu svojo pomoč obljubijo, in rekó, da bode kar naravnost malo-pridneže okrajni gosposki izročili. Pa glej — otrok vse eno ni v šolo. Učitelj gre čez štirinajst dni zopet v farovž, pa jojmeni — njegov izpiski valjajo se med raznimi knjigami in papirji na g. župnikovi omari brez vsega vspeha. Kaj je tukaj krivo, da se šola malopridno obiskuje, lahko vsakdo razvozlá. — Neki drugi učitelj tožil mi je premajhino pozornost o šolski sobi svojega prednika. Omenjena šolska soba nima nijednega stola, kamor se bi trudni učitelj, ki cele štiri ure dopoldne podučuje usesti mogel. Miza v tej sobi je že tako stara, da se bi bilo zelo nevarno nasloniti na-njo, ker znala se bi med ukom s strašnim ropotom v velik strah zbrane šolske mladine zrušiti, da bi ta ali uui, kakor pravijo ljubljanske spakovavke „v frajzne verfolav“. Šolska tabla je vsa oguljena in od krede, ktera se je ogerbanega lesa prijela, tako bela kakor stena, ter nikakor pripravna, da se bi moglo pisati na-njo. Da je temu resnica, se sem sam prepričal. Na ta način se bode oglje kmalo mesto krede v šole vpeljalo; no, vsaj je tudi bolji kup, nego kreda. Zopet en napredek sedanje čudapolne dobe! Toliko bolj me to zavzema, ker omenjeni prednik znan mi je

kot izversten izgleden učitelj. Kako neki je mogel šolsko izbo tako zanemariti, da ima sedaj njegov mestnik dosti nadlog in sitnarij?! Ali ni morda še nikoli bral, da ni še vse na tem, kako da učitelj podučuje in se vede v mladinskem krogu, ampak veliko je tudi na tem, kakošna da je šolska soba, ki more biti zerkalo lepega reda in snage, ktera se ne smeta pri podučevanju nikakor prezirati. — Da bi se na enake napčnosti v ljudskih in glavnih učilnicah v nastopnem šolskem letu bolj skerbno gledalo, napisal sem ti „dragi Klatež“ ovi napaki, da ji poveš v svarilo povsod, koder se bodeš klatil; nikdo ti ne bode zameril, komur je le šola in izomika nježne mladine mar. Da mi si zdrav ti in Tominec! T.

Iz Ljubljane. Slovensko berilo za osmi gimnazijalni razred. Izdal Dr. Fr. Miklošič. Na Dunaju 1865. V dveh delih — ima v I. zgodovinskem petero izgledov iz staroslovenščine — brez glagolice — samo v cirilici, torej manj, kakor je imelo dosedanje berilo Janežičevo. V tem so bili vsi trije spominki brizinski, — v Miklošičevem je le drugi, in še ta samo v prvotni in posebni po gajici ponarejeni pisavi. Novoslovenski pisatelji so po stoletjih verdjani. Pri vsakem je nekaj iz življenja in nekaj iz pisanja njegovega. Bilo bi jih lahko več tudi v tej čitanki. — V II. delu so izgledi iz sedanje slovesnosti ali pismenosti, pa nič kej izverstni ne po obsežku ne po ravnavi. Iz njih se ne dá spoznati, da je berilo namenjeno osmošolcem gimnazijskim, ker se v mnogoterih pravljicah in smešnih pripovedkah preveč vjema z malim in velikim berilom za prve in glavne šole slovenske. Pisanje je sploh lepo in dobro; le tega ne vemo, kaj porekó oni, ki so radostni omenjali, katerim ravnateljem glavnih šol dr. Miklošič in njega mnenje o r^u več veljá, kakor Schleicherjevo nasprotno dokazovanje, ker to poslednje Miklošičevo berilo — za VIII. gimnazijalni razred — l. 1865 — je tiskano brez r^a samoglasnika! Izgovarjanje na prejšnje gimnazijske berila je prazno, ker se njihovo pisanje od začetka ne vjema; osmošolcem bi se pa vsaj pravilna (!) pisava prikrivati ne smela.

— V „Waldheims Ill. Blätter“ (7. t. m.) g. A. Heinrich v svojem popisu „Eigenthümlichkeiten in Krain“ piše med drugim tudi to, da so tu gospodje, ki otrokom prepovedujejo nemški jezik, — in — da Slovenec pošilja svoje otroke zato v šolo, da se učé nemški, — da je slišal dečka, ki je nekemu gospodu s kolodvora mavho nesel, milo obžalovati, da se je v šoli premalo učil nemški. In zraven pristavi (poslušajmo moža!): „So lange der Geschäftsbrief in einer Stadt deutsch ist, bleiben die nationalen Absonderungsbestrebungen erfolglos.“ — Prosimo, g. pisavec, imenujte nam naj pred gospode, od kterih vi pravite da prepovedujejo nemški jezik? — in potem: ali poznate naše sedanje glavne šole, in ali veste, koliko in kako se učí v njih ta in uni jezik? Dokler nam tega ne odgovorite, imenujemo vas človeka, ki pride k nam „vodo kalit“. — Pravite, da je deček omilovaje tožil, da se ni bolje naučil nemškega jezika, in iz tega menda sklepate, da je šola kriva, da se ni naučil nemščine. Zakaj neki niste dečka prašali, koliko časa in

kako je hodil v šolo; morda da bi bili zvedili kaj drugega. — Dečki, ki s kolodvora mavhe nosijo, gotovo niso tista živa reč v termometru, po kateri bi se moglo soditi podučevanje po ljudskih šolah; tak deček vam odgovarja tako, kakor vi raji slišite, se vé, dve dvojáci iz vašega žepa so mu ljubše od enc. — Ko pa pravite, da je národno prizadevanje prazno, dokler imamo opravilne pisma nemške, tudi ne govorite gole resnice, in ravno s tem kažete, da vam življenje sedanjih Slovencev ni dovolj znano, in da bote sedaj še marsikaj zvedili, kar se vam pred šestimi leti še sanjalo ni. —

— Šola v tukajšnji gimnaziji, višji realki in normalki in v učiteljski pripravšnici se bode začela z mašo k sv. Duhu 3. novembra t. l. Učenci naj se zglasujejo od 25. do konca t. m., v katerih bodo navadne spraševanja za zaostale in za nove učence. Pervinci iz Gorenškega, ki imajo gimnazijo v Kranji, in iz Dolenskega, ki jo imajo v Novomestu, se pa po postavi ne smejo jemati v ljubljansko gimnazijo.

— V mestno glavno šolo pri sv. Jakopu hodi letos v vse štiri razrede vsakdanje šole 305 učencev.

— Staršem, ki sedaj vodijo svoje sine v mesto v šole, naj bi duhovni gospodje, pa tudi učitelji svetovali, da naj nikar ne silijo slabih glav po višjih šolah naprej, ker jim taki le žepa praznijo in tudi sebi škodujejo, ker zapravljajo zlati mladi čas, kterega bi morda drugej vse bolje obračali; tim pa, ki grejo v mesto, naj jim naročajo, da naj bi svojih nedolžnih otrok ne dajali na vsako stanovanje, ker veliko veliko stanovanj je razpostavljenih, malo malo pa sposobnih in varnih za sedanjo mladino.

— 10. t. m. je bilo pri c. kr. vladi posvetovanje o zadevi, ktere je izprožil deželni zbor, da bi se knjige za ljudske šole vpridužje tiskale in zakladale v Ljubljani. Predsedoval je seji svetovavec c. k. namestništva vitez Bozicijo, poročeval je c. k. šolski svetovavec dr. Jarec, deželni odbor je zastopal dr. Bleiweis, tergovsko zbornico g. Šventnar, za izvedenca je bil poklican g. Blaznik. Glavno vprašanje c. k. ministerstva je bilo: ali se dajo knjige po izpolnjenih vseh pogojih tako cenó in lepo tiskati v Ljubljani, kakor zdaj na Dunaji? Odgovor je bil, da. Na tej podlagi se bo ta stvar vršila z daj dalje. (Nov.)

— G. A. Einšpieler je spisal „Političen katekizem“ v mičnih vprašanjih in odgovorih za prosto ljudstvo, in ga ravno razpošilja. Priporočamo ga tudi ljudskim učiteljem. Naj bi ga brali sami, da bi ne bilo toliko domačih ptujcev med njimi, in naj bi ga razširjali tudi med odraslo slovensko mladino, ker le iz te nam more pricveteti boljša prihodnost.

— Praprotnikovo „Spisje za slovensko mladino“ — pomnoženeega drugega natisa — bode kmali na svitlem; tiska se že četrta pola. Mislimo, da bode ta knjižica dobro služila učenikom in učencem in vsem, ki se hočejo vaditi slovenski spisovati.